

PAPA FRANCESC
AUDIÈNCIA GENERAL

Dimecres, 15 de juny de 2022

Catequesi sobre la vellesa n. 14. El servei joiós de la fe que s'aprèn en la gratitud (cf. Mc 1,29,31)

Benvolguts germans i germanes, bon dia!

Hem escoltat la senzilla i commovedora història de la guarició de la sogra de Simó —que encara no era anomenat Pere— en la versió de l'evangeli de Marc. El breu episodi és narrat amb variacions lleugeres però suggeridores també en els altres dos evangelis sinòptics. «La sogra de Simó era al llit amb febre», escriu Marc. No sabem si es tractava d'una malaltia lleu, però quan s'és vell també una simple febre pot ser perillosa. Quan ets ancià, ja no manes sobre el teu cos. Cal aprendre a escollir què fer i què no fer. El vigor del cos falla i ens abandona, encara que el nostre cor no deixa de desitjar. Per això és necessari aprendre a purificar el desig: tenir paciència, escollir què demanem al cos i a la vida. Quan som vells no podem fer el mateix que fèiem quan érem joves: el cos té un altre ritme, i hem d'escoltar-lo i acceptar-ne els límits. Tots en tenim. També jo he d'anar ara amb bastó.

La malaltia pesa damunt les persones grans d'una manera diferent i nova que quan s'és jove o adult. És com un cop dur que s'abat en un moment ja difícil. La malaltia de l'ancià sembla accelerar la mort i en tot cas disminuir aquell temps de vida que ja considerem breu. S'insinua el dubte que no ens recuperarem, que “aquesta serà la darrera vegada que emmalalteixi», i així venen aquestes idees... No s'aconsegueix somniar l'esperança en un futur que sembla ja inexistent. Un famós escriptor italià, Italo Calvino, notava l'amargor dels ancians que es planyen de perdre les coses d'abans més que no pas gaudeixen amb l'arribada de les noves. Però l'escena evangèlica que hem escoltat ens ajuda a esperar i ens ofereix ja un primer ensenyament: Jesús no sols va a visitar aquella dona gran malalta, hi va amb els deixebles. I això ens fa pensar una mica.

És precisament la comunitat cristiana qui ha de cuidar els ancians: parents i amics, però la comunitat. La visita a les persones grans ha de ser feta per molts, junts i sovint. Mai no hem d'oblidar aquestes tres línies de l'Evangelí. Sobretot avui que el nombre dels ancians ha crescut considerablement, també en proporció als joves, perquè estem en aquest hivern demogràfic, es tenen menys fills i hi ha molts ancians i pocs joves. Hem de sentir la responsabilitat de visitar les persones grans que sovint estan soles i presentar-les al Senyor amb la nostra pregària. Jesús mateix ens ensenyarà a estimar-les. «Una societat és veritablement acollidora de la vida quan reconeix que és valuosa també en l'ancianitat, en la discapacitat, en la malaltia greu i, fins i tot, quan s'està extingint» (Missatge a l'Acadèmia Pontificia per la Vida, 19 de febrer de 2014). La vida sempre és valuosa. Jesús, quan veu l'anciana dona malalta, li agafa la mà i la guareix: el mateix gest que fa per a ressuscitar aquella jove que havia mort: li agafa la mà i fa que s'aixequi, la guareix fent-la posar dreta novament. Jesús, amb aquest gest tendre d'amor, dona la primera lliçó als deixebles: la salvació s'anuncia o, millor, es comunica a través de l'atenció a aquella persona malalta; i la fe d'aquella dona resplendeix en la gratitud per la tendresa de Déu que es va inclinar cap a ella. Torno a un tema que he repetit en aquestes catequesis: aquesta cultura del rebuig sembla cancel·lar les persones grans. D'acord, no les mata,

però socialment les cancel·la, com si fossin un pes per carregar: és millor amagar-les. Això és una traïció de la humanitat mateixa, aquesta és la cosa més lletja, això és seleccionar la vida segons la utilitat, segons la joventut i no amb la vida com és, amb la saviesa dels vells, amb els límits dels vells. Els ancians tenen molt per donar-nos: hi ha la saviesa de la vida. Molt per ensenyar-nos: per això nosaltres hem d'ensenyar també els infants que tinguin cura dels avis i vagin a veure'ls. El diàleg joves-avis, nens-avis és fonamental per a la societat, és fonamental per a l'Església, és fonamental per a la sanitat de la vida. On no hi ha diàleg entre joves i vells hi manca alguna cosa i creix una generació sense passat, és a dir, sense arrels.

Si la primera lliçó la va donar Jesús, la segona ens la dona la dona gran, que «es posà a servir-los». També com a ancians es pot, encara més, s'ha de servir la comunitat. Està bé que les persones grans cultivin encara la responsabilitat de servir vencent la temptació d'apartar-se. El Senyor no les rebutja, al contrari, els dona de nou la força per a servir. I m'agrada assenyalar que no hi ha un èmfasi especial en la història per part dels evangelistes: és la normalitat del seguiment que els deixebles aprendran, en tot el seu significat, al llarg del camí de formació que viuran a l'escola de Jesús. Els ancians que conserven la disposició per a la guarició, el consol, la intercessió pels seus germans i germanes —siguin deixebles, siguin centurions o persones molestades per esperits malignes, persones descartades...—, són potser el testimoni més elevat de puresa d'aquesta gratitud que acompanya la fe. Si les persones grans, en comptes de ser descartades i apartades de l'escena dels esdeveniments que marquen la vida de la comunitat, fossin posades en el centre de l'atenció col·lectiva, es veurien animades a exercir el valuós ministeri de la gratitud cap a Déu, que no s'oblida de ningú. La gratitud de les persones grans pels dons rebuts de Déu en la seva vida, així com ens ho ensenya la sogra de Pere, torna a la comunitat l'alegria de la convivència, i confereix a la fe dels deixebles el tret essencial del seu destí.

Però hem d'entendre bé que l'esperit de la intercessió i del servei, que Jesús prescriu a tots els seus deixebles, no és simplement una cosa de dones: en les paraules i en els gestos de Jesús no hi ha rastre d'aquesta limitació. El servei evangèlic de la gratitud per la tendresa de Déu no s'escriu de cap manera a la gramàtica de l'home amo i de la dona serventa. Encara més, les dones, sobre la gratitud i sobre la tendresa de la fe, poden ensenyar als homes coses que a ells els costa de comprendre. La sogra de Pere, abans que els Apòstols ho entenguessin, al llarg del camí del seguiment de Jesús, els va mostrar el camí també a ells. I la delicadesa especial de Jesús, que li «va tocar la mà» i es «va inclinar delicadament» cap a ella, va deixar clar, des del principi, la seva sensibilitat especial envers els dèbils i els malalts, que el Fill de Déu certament havia après de la seva Mare. Si us plau, fem que les persones grans, que els avis i les àvies estiguin a prop dels infants, dels joves, per a transmetre aquesta memòria de la vida, per a transmetre aquesta experiència de la vida, aquesta saviesa de la vida. En la mesura que nosaltres fem que els joves i els vells es connectin, en aquesta mesura hi haurà més esperança per al futur de la nostra societat.